

Juryrapport

Utrecht, 23 januari 2014

www.duurzaambouwenawards.nl

jurysecretariaat@duurzaambouwenawards.nl

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

provincie :: Utrecht

vereniging van
woningcorporaties

Bouwend Nederland
de vereniging van bouw- en afbouwbedrijven

GEMEENTE TILBURG

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van
Groenwerkers
duurzaamgebouwd.nl

De Ingenieur
Technologische Maatschappij

Inhoudsopgave

1	Algemeen	2
2	Categorie 1: Duurzaamste samenwerking op lokaal niveau (gemeente)	3
3	Categorie 2: Duurzaamste samenwerking op regionaal niveau (regio)	4
4	Categorie 3: Duurzaamste woningcorporatie	5
5	Categorie 4: Duurzaamste bouwpartij	6
6	Categorie 5: Duurzaamste gemeentelijke vastgoed organisatie	7
7	Categorie 6: Duurzaamste ketenintegratie	8

1 Algemeen

Inleiding

Duurzaam bouwen is lang genoeg gezien als visie of toekomstmuziek. Nederland moet nu bewijzen dat het zijn ambities waarmaakt. We willen de koplopers belonen voor hun inzet en de rest van Nederland laten zien hoe succesvolle samenwerking de sleutel tot succes is.

Het doel: verkiezing van de beste samenwerking en prestatie op het gebied van duurzaam bouwen van Nederland vóór de gemeenteraadsverkiezingen van 2014. Het moment van de verkiezingen is niet toevallig gekozen: bestuurlijk draagvlak en een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen zijn een sleutel tot succes. Gemeenten vervullen al jarenlang een stimulerende en enthousiasmerende rol voor duurzaam bouwen. Het breed uitdragen van de resultaten is een kans, die nu vaak onbenut blijft.

Voor u ligt het juryrapport van de Nederlandse Duurzaam Bouwen Awards 2014. In dit rapport motiveert de jury haar keuze van de winnaars. Dit hoofdstuk beschrijft de beoordelingsprocedure en -criteria. In de volgende hoofdstukken staan de zes categorieën met de deelnemers, genomineerden en winnaar beschreven.

Procedure

De beoordeling heeft in twee rondes plaatsgevonden. In de eerste ronde zijn door het jurysecretariaat per categorie de genomineerden geselecteerd. Het jurysecretariaat bestaat uit vertegenwoordigers van het Ministerie van I&M, gemeente Utrecht en W/E adviseurs. Voorzitter is René Schellekens, Ministerie van I&M.

Vervolgens koos de jury uit de genomineerden de winnaar per categorie. De jury bestaat uit:

- **Prof. dr. ir. Anke van Hal**, Hoogleraar Sustainable Building and Development bij Center for Entrepreneurship & Stewardship, Business Universiteit Nyenrode, Praktijkhoogleraar Sustainable Housing Transformation TU Delft, voorzitter
- **Drs. Robert Koolen MBA**, Directeur Strategie & Beleid Vastgoed en Woningbouw Heijmans, programmamanager Duurzaamheid Heijmans
- **Drs. Lian Merckx**, Senior Programmaleider Platform 31 waaronder Bestuurlijk Platform Duurzaamheid G32
- **Ir. Wim Hazeu**, Bestuurder Wonen Limburg, lid van het bestuur van Aedes
- **Dick Verhoeven**, Algemeen directeur Bramer Beheer en Exploitatie Maatschappij B.V., lid van het bestuur van Bouwend Nederland

Robert Koolen heeft vanwege de nominatie van Heijmans niet meebeslist in categorie 4 Duurzaamste Bouwpartij om belangenverstremgeling te voorkomen. Hij is ook niet bij de bespreking van deze categorie aanwezig geweest.

Beoordelingscriteria

De inzendingen van de deelnemers zijn beoordeeld aan de hand van de informatie op de door hen ingediende inschrijfformulieren, de gepubliceerde projecten op de website en eventueel aanvullende bijlagen. Jury en jurysecretariaat weten van diverse deelnemende organisaties en projecten meer dan is beschreven in de deelnameformulieren. Deze kennis is niet meegenomen in de beoordelingen. Onderstaande beoordelingscriteria zijn gehanteerd bij de selectie:

- Aantal verschillende soorten organisaties
- Kwaliteit van de samenwerking
- Kwaliteit van de implementatie in de organisatie
- Voorbeeldfunctie voor anderen
- Mate van verduurzaming/ (omvang/grootte van de) duurzame projecten
- Welke terreinen – woningbouw (nieuwbouw en/of bestaande bouw), utiliteitsbouw (nieuwbouw en/of bestaande bouw), stedenbouw, onderhoud
- Innovatieve constructies/arrangementen
- Overige bijzonderheden

2 Categorie 1: Duurzaamste samenwerking op lokaal niveau (gemeente)

Algemeen

In categorie 1 kunnen samenwerkingsverbanden op lokaal niveau laten zien hoe ze bezig zijn met duurzaam bouwen.

Deelnemers

Deelnemers in categorie 1 zijn (genoemde namen zijn van de penvoerders of samenwerking; er zijn meerdere organisaties betrokken bij de indiening):

- Duurzame Straat
- **Energie Made in [Arnhem], “Naar een duurzaam gebouwd Arnhem” - genomineerd**
- Energiesprong Montferland
- **Gemeente Barneveld/Van Lodensteincollege - genomineerd**
- **Gemeente Haarlemmermeer en duurzame partners - genomineerd**
- Nieuwe Noodzakelijkheid
- Rotterdam Cirkelstad
- Waalsprong: woonpark Gelderland

Van de inzendingen van de deelnemers scoren Energie Made in [Arnhem], gemeente Barneveld/Van Lodensteincollege en gemeente Haarlemmermeer en duurzame partners het best op de beoordelingscriteria zoals genoemd in hoofdstuk 1. Deze partijen zijn dan ook genomineerd in categorie 1.

Genomineerden

Energie Made in [Arnhem], “Naar een duurzaam gebouwd Arnhem”

Duurzaam bouwen wordt in de gemeente Arnhem en bij haar partners breed gedragen. Het is vooral gericht op beleid en op dit moment nog iets minder op de uitvoering. Tevens is het beperkt tot de huidige bestuursperiode. Opvallend is de innovatieve manier van financiering van duurzaamheidsmaatregelen voor ziekenhuis Rijnstate, namelijk middels crowdfunding. Ook het meten van het energiegebruik in de stad spreekt de jury aan. Het Huis der Provinciën springt eruit qua verduurzaming. Tip van de jury is om te zorgen dat het samenwerkingsverband financieel op eigen benen kan staan en niet of minder afhankelijk is van subsidies.

Gemeente Barneveld/Van Lodensteincollege

De inzending van de gemeente Barneveld/Van Lodensteincollege richt zich slechts op de nieuwbouw van één onderwijsgebouw. Het project scoort erg hoog op gebruikskwaliteit en toekomstwaarde. Een ander positief punt is de betrokkenheid van de buurt en de ouders van leerlingen bij het proces.

Gemeente Haarlemmermeer en duurzame partners

Duurzaamheid wordt door de gemeente Haarlemmermeer en haar partners breed gedragen. Het is goed verankerd in de gemeentelijke organisatie, “het zit in de genen”. Er worden veel goede, duurzame resultaten geboekt, wel vooral gericht op nieuwbouw utiliteitsbouw. Een ambitie voor bestaande woningbouw mist in de inzending. De bedrijfsmatige benadering van de samenwerking spreekt de jury erg aan en er is zelfstandigheid op financieel gebied. Ook het denken buiten de traditionele kaders wordt positief beoordeeld.

Winnaar

Het was een nek-aan-nek race in deze categorie, waaruit de **gemeente Haarlemmermeer en duurzame partners** is gekozen tot winnaar. Doorslaggevende factoren hiervoor zijn de aantoonbare resultaten die zijn geboekt op het gebied van duurzaam bouwen en de financiële zelfstandigheid op dit gebied.

3 **Categorie 2: Duurzaamste samenwerking op regionaal niveau (regio)**

Algemeen

In categorie 2 kunnen samenwerkingsverbanden op regionaal niveau laten zien hoe ze door samenwerking hun ambities op het gebied van duurzaam bouwen realiseren.

Deelnemers

Deelnemers in categorie 2 zijn (genoemde namen zijn van de penvoerders of samenwerking; er zijn meerdere organisaties betrokken bij de indiening):

- Drechtsteden gemeenten
- **Het Groene Akkoord, de nieuwe uitdaging in duurzaam bouwen - genomineerd**
- **Regionaal Convenant Duurzaam Bouwen Noordoost Brabant - genomineerd**
- **Versnellingsteam Duurzaamheid Noordelijke Corporaties - genomineerd**

Van de inzendingen van de deelnemers scoren Het Groene Akkoord, Regionaal Convenant Duurzaam Bouwen Noordoost Brabant en Versnellingsteam Duurzaamheid Noordelijke Corporaties het best op de beoordelingscriteria zoals genoemd in hoofdstuk 1. Deze partijen zijn dan ook genomineerd in categorie 2.

Genomineerden

Regionaal Convenant Duurzaam Bouwen Noordoost Brabant

Het Regionaal Convenant Duurzaam Bouwen Noordoost Brabant is een samenwerkingsverband tussen twaalf (relatief kleine) gemeenten, brancheverenigingen en een hogeschool. De samenwerking bestaat al acht jaar en het convenant is in die tijd drie keer vernieuwd. De jury sprak haar waardering uit voor het feit dat de organisaties de continuïteit door de jaren heen zo goed geborgd hebben en resultaten inzichtelijk maken, ze zijn daarmee een voorbeeld voor andere kleinere gemeenten. Een ander positief punt is dat de eindgebruiker nadrukkelijk in beeld is en wordt betrokken. De jury vindt de omgevingsdienst Brabant Noord, die het convenant heeft gefaciliteerd, een voorbeeld voor hoe andere omgevingsdiensten duurzaam bouwen kunnen stimuleren. Welke activiteiten er precies ontplooid worden binnen het convenant (trainingen, handhaven, e.d.) is niet duidelijk op te maken uit de inzending.

Het Groene Akkoord, de nieuwe uitdaging in duurzaam bouwen – Stadsregio Arnhem Nijmegen

Het Groene Akkoord is in 2013 getekend door 21 gemeenten, de stadsregio, 14 corporaties, 15 bouwbedrijven en een kenniscentrum. Het Akkoord is actiegericht, er worden trainingen gegeven, bijeenkomsten gehouden en pilots gedaan. Dit resulteert dan ook in een groot aantal duurzame projecten. Duurzaam bouwen wordt in de breedte meegenomen, van stedenbouw, gebouw tot onderhoud. Kanttekening is dat het allemaal gericht is op GPR, “wat hou je over als je GPR eruit trekt”?

Versnellingsteam Duurzaamheid Noordelijke Corporaties

Het Versnellingsteam bestaat uit een groot aantal (20) corporaties in Noord Nederland. Doordat er alleen corporaties deelnemen, is er geen sprake van samenwerking in brede zin. Er worden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd over energiebesparing en duurzaam bouwen en er worden nieuwsbrieven gemaakt. Het is vooral gericht op kennisdeling.

Winnaar

Ook in deze categorie was het een nek-aan-nek race. Het **Regionaal Convenant Duurzaam Bouwen Noordoost Brabant** is gekozen tot winnaar. Doorslaggevende factoren hiervoor zijn de langdurige kwaliteit van de samenwerking en het betrekken van de eindgebruiker.

4 Categorie 3: Duurzaamste woningcorporatie

Algemeen

In categorie 3 kunnen corporaties laten zien wat ze in concrete projecten en in de organisatie doen op het gebied van duurzaam bouwen. Het aantal inschrijvingen in deze categorie viel de jury enigszins tegen. Er zijn meer corporaties vooruitstrevend bezig met duurzaam bouwen, maar helaas hebben zij niet allemaal meegedaan in de strijd om de Awards.

Deelnemers

Deelnemers in categorie 3 zijn:

- **De Alliantie - genomineerd**
- HW Wonen
- **Jutphaas Wonen - genomineerd**
- **Stichting De Huismeesters - genomineerd**
- Woningstichting Bergh

Van de inzendingen van de deelnemers scoren de Alliantie, Jutphaas Wonen en Stichting De Huismeesters het best op de beoordelingscriteria zoals genoemd in hoofdstuk 1. Deze partijen zijn genomineerd in categorie 3.

Genomineerden

De Alliantie

Duurzaam bouwen, in de zin van energiebesparing, is goed ingebed in de organisatie. Goede ambities om veel woningen te verbeteren met E-Sequent en inzet van duurzaamheidsinstrumenten bij zowel nieuwbouw als bestaande bouw. Het beleid is sterk energiegericht met kpi's op dit gebied. De jury zou graag zien dat De Alliantie de ambities op het gebied van duurzaam bouwen meer concretiseert in harde doelstellingen.

Jutphaas Wonen

Jutphaas Wonen heeft een leuke "cowboyachtige" aanpak voor het transformeren van een kantoor naar sociale starterswoningen. De eerste transformatie is al uitgevoerd en de corporatie heeft de ambitie om de succesvolle aanpak op te schalen. De transformatiestrategie draagt bij aan een belangrijke opgave waar Nederland voor staat, het tegengaan van kantoorleegstand. Positief is ook dat er op dit gebied wordt samengewerkt met een bank. Het gaat helaas maar om één soort project. Uit de ingediende stukken is niet op te maken dat duurzaam bouwen breder is verankerd in het beleid.

Stichting De Huismeesters

De Huismeesters is met verschillende zaken bezig op het gebied van duurzaam bouwen. Ze heeft een eigen energiebedrijf opgericht, is mede-ontwikkelaar van het communicatiekompas voor bewonerscommunicatie en werkt samen met onder andere gemeente en milieuorganisaties. Uit de inschrijving wordt echter niet geheel duidelijk hoe dit in beleid is verankerd en of er een totaalvisie is op duurzaam bouwen.

Winnaar

De winnaar in deze categorie is **de Alliantie**. Doorslaggevende factoren hiervoor zijn de goede inbedding van duurzaam bouwen in de organisatie en de goede samenwerking met partners voor het (energetisch) verbeteren van de woningen.

5 Categorie 4: Duurzaamste bouwpartij

Algemeen

In categorie 4 kunnen bouwpartijen laten zien wat ze in concrete projecten en in de organisatie doen op het gebied van duurzaam bouwen. De kwaliteit van de inschrijvingen wordt niet als heel hoog beoordeeld, hetgeen wil zeggen dat de informatie vollediger en de beschrijvingen beter hadden gekund. Bovendien is de indruk dat er bij de deelnemende bouwpartijen meer gebeurt dan is beschreven in de deelnameformulieren.

Deelnemers

Deelnemers in categorie 4 zijn:

- Architectenbureau Paul de Ruiter
- CRH Structural NL. (Merken: Alvon | Calduran | Dycore | Heembeton)
- Dura Vermeer Bouw Rosmalen BV
- **GiesbersWijchen - genomineerd**
- **Heijmans - genomineerd**
- **Kuipers- & Koers Bouw / BG&M Bouw - genomineerd**
- **Nieuwenhuizen Daandels Bouw BV - genomineerd**
- Ponjé Bouwbedrijf B.V.
- Rothuizen Architecten Stedenbouwkundigen

GiesbersWijchen, Heijmans, Kuipers- & Koers Bouw / BG&M Bouw en Nieuwenhuizen Daandels Bouw BV scoren op basis van hun inzending het best op de beoordelingscriteria. Deze partijen zijn dan ook genomineerd in categorie 4.

Genomineerden

GiesbersWijchen

GiesbersWijchen doet goede dingen op het gebied van duurzaam bouwen. Ze neemt actief deel aan vooruitstrevende initiatieven zoals Energiesprong en het Groene Akkoord in de stadsregio Arnhem Nijmegen. Het duurzame resultaat blijkt uit een behoorlijk aantal concrete duurzame projecten.

Heijmans

Heijmans is goed bezig op het gebied van duurzaam bouwen, kopen duurzaam in, nemen GPR Gebouwscores mee in de faseverslagen, gebruiken alleen duurzaam hout. De indruk is echter dat op het formulier niet alles is beschreven wat er wordt gedaan op dit gebied binnen Heijmans. Daarmee doen ze zichzelf waarschijnlijk te kort.

Kuipers- & Koers Bouw / BG&M Bouw

Kuipers- & Koers Bouw / BG&M Bouw heeft een plan ontwikkeld om de jeugd in het dorp te houden door betaalbare duurzame starterswoningen te bouwen; een belangrijk probleem dat in de regio speelt. Het gaat om energiezuinige woningen met duurzaam waterbeheer. Het betreft een klein project van zes woningen. Er is niet beschreven of duurzaamheid verder geïntegreerd is in de werkprocessen van het bedrijf.

Nieuwenhuizen Daandels Bouw BV

Nieuwenhuizen Daandels Bouw BV is een middelgroot bouwbedrijf waarvan de jury de indruk krijgt dat het geleid wordt door een directie met een duidelijke visie op duurzaam bouwen. Duurzaamheid wordt meegenomen tijdens de ontwerpfase. Het bedrijf voelt zich ook verantwoordelijk voor de kwaliteit na oplevering van de woningen. Dit uit zich in het monitoren van energiegebruik en communicatie hierover met de bewoners. Een inspirerend voorbeeldproject is de transformatie van een oude school tot woningen.

Winnaar

De winnaar in deze categorie is **Nieuwenhuizen Daandels Bouw BV**. Doorslaggevende factoren hierbij zijn de focus op duurzaam gebruik, wat zich uit in monitoring van het energiegebruik, en de voorbeeldfunctie voor andere mkb-bedrijven in relatie tot de omvang van het bedrijf.

6 Categorie 5: Duurzaamste gemeentelijke vastgoed organisatie

Algemeen

In categorie 5 kunnen gemeentelijk vastgoed organisaties laten zien wat ze in concrete projecten en in de organisatie doen op het gebied van duurzaam bouwen. In deze categorie zijn helaas weinig inschrijvingen terwijl verschillende gemeenten op ambitieuze wijze aan de slag zijn met hun vastgoed. De jury wil benadrukken dat er bij deze categorie echter wel een grote kans ligt: laat zien hoe je als gemeente in crisistijd om gaat met het onderhoud van je eigen gebouwen en onderwijsgebouwen en vervul hiermee een voorbeeldfunctie naar de maatschappij. Gemeenten vervullen al jarenlang een stimulerende en enthousiasmerende rol voor duurzaam bouwen, maar het eigen vastgoed blijft vaak achter. In 2007 werd dat al vastgesteld op de door 18 gemeenten geïnitieerde conferentie "Duurzaam Bouwen Nieuwe Stijl". De jury constateert nu dat er sindsdien te weinig is gebeurd op dit vlak, als de inzendingen als leidend worden genomen, en dat het meer aandacht verdient van wethouders en ambtenaren.

Deelnemers

Deelnemers in categorie 5 zijn:

- **Gemeente Brummen - genomineerd**
- Gemeente Gemert-Bakel
- **Gemeente Schiedam - genomineerd**
- **Gemeente Tilburg - genomineerd**
- Gemeente Eindhoven

Brummen, Schiedam en Tilburg scoren op basis van hun inzending het best op de beoordelingscriteria en zijn dan ook genomineerd in categorie 5.

Genomineerden

Gemeente Brummen

Gemeente Brummen heeft de inzending vooral gericht op de nieuwbouw van het gemeentehuis. Hierbij wordt gekeken naar duurzaam materiaalgebruik, grondstoffenbank en geëxperimenteerd met het Turntoo principe. Daarnaast streeft de gemeente naar zelfvoorziening in energiegebruik. Het gemeentehuis is een mooi voorbeeldproject en de jury is erg benieuwd hoe duurzaam bouwen verder opgepakt gaat worden binnen de gemeente.

Gemeente Schiedam

De inzending is gericht op een voorbeeldproject van een duurzaam onderwijsgebouw. Leerlingen hebben meegedacht volgens het cradle-to-cradle principe. Duurzaamheidsmaatregelen zijn bekostigd met een duurzaamheidslening van de gemeente die wordt afgelost middels vermeden energiekosten. Hiervoor verdient de gemeente zeker een pluim.

Gemeente Tilburg

De gemeente Tilburg heeft vooral ingediend op basis van prestaties uit het verleden. Er is duurzaam bouwen beleid vastgesteld met een ambitie van minimaal een score van 7 per thema in GPR Gebouw. De laatste jaren zijn er echter weinig projecten gerealiseerd. De indruk is dat de focus is verlegd naar (bestaande) woningen, terwijl het eigen vastgoed ook nog steeds aandacht verdient. Positief punt is het revolverend fonds dat is ingezet om WKO bij een multifunctionele accommodatie te kunnen financieren. Ook het betrekken van eindgebruikers in een vroeg stadium is een pre.

Winnaar

De winnaar in deze categorie is de **gemeente Tilburg**. De jury ziet deze Award vooral als een oeuverprijs, gericht op de prestaties van de afgelopen jaren en de bijdrage die Tilburg heeft geleverd aan de ontwikkeling van het duurzaam bouwen beleid in Nederland. De jury hoopt dat de Award een aanmoediging is om het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed op hoog niveau voort te zetten.

7 Categorie 6: Duurzaamste ketenintegratie

Algemeen

In categorie 6 kunnen samenwerkingspartners laten zien hoe ze in concrete projecten en in de bouwketen bezig zijn met duurzaam bouwen. Opvallend is dat bij de meeste inschrijvingen de keten pas lijkt te beginnen als de opdracht er al ligt, waardoor de samenwerking met opdrachtgever onvoldoende uit de verf kan komen.

Deelnemers

Deelnemers in categorie 6 zijn (genoemde namen zijn van de penvoerders of samenwerking; er zijn meerdere organisaties betrokken bij de indiening):

- Active House De Poorters van Montfoort
- **Bouwteam GWLO - genomineerd**
- **E-Sequent - genomineerd**
- **Groot Onderhoud 2.1 - genomineerd**
- Projectteam Provinciekantoor Houtplein
- Save

Van de inzendingen van de deelnemers scoren Bouwteam GWLO, E-Sequent en Groot Onderhoud 2.1 het best op de beoordelingscriteria. Deze partijen zijn dan ook genomineerd in categorie 6.

Genomineerden

Bouwteam GWLO

Bouwteam GWLO in een samenwerking tussen de volgende organisaties: Ariens Vastgoed Onderhoud, Azimut Bouwbureau, Promantor, Van Campen Bouw, VDM, Smartwin/Houtman, Babel en Partners, TKI, Atechpro, Hoogveld, EGT, Meerinfra. Het samenwerkingsverband realiseert een lovenswaardig project met drie zeer duurzame passiefhuis eengezinswoningen. Het project richt zich dan ook vooral op energie. De samenwerking is projectgestuurd, maar de ambitie om te blijven samenwerken is uitgesproken.

E-Sequent

E-Sequent is een samenwerking tussen de Alliantie, Rutges Vernieuwt en Nijhuis Bouw. De samenwerking is erop gericht de verduurzamingsopgave van de Alliantie mogelijk te maken. Binnen deze opgave functioneert het verband als één bedrijf. Het is een goed toekomstgericht initiatief. Doordat het samenwerkingsverband pas kort bestaat, zijn er nog geen concrete resultaten.

Groot Onderhoud 2.1

Groot Onderhoud 2.1 is een samenwerkingsverband tussen de volgende organisaties: Hagemans Vastgoedonderhoud, Verweij Houttechniek, WeijersEijkhout, Romijnders Installaties, Comfort Company, Ventimon Technische Installatiebedrijven en Takkenkamp. Het samenwerkingsverband is opgericht voor het uitvoeren van groot onderhoud aan corporatiewoningen. Bundeling van kennis en kunde leidt tot goede kwaliteit en bewonerstevredenheid. De samenwerking heeft zich bewezen in een groot project in opdracht van Portaal. Er wordt niet alleen gekeken naar energetische verbetering van de woningen, maar ook naar de leefbaarheid in de wijk en het grotere schaalniveau. Ingegeven door de uitvraag van de opdrachtgever is het uitgangspunt van de woningverbetering helaas maar energielabel B.

Winnaar

De winnaar in deze categorie is **Groot Onderhoud 2.1**. Doorslaggevend hierbij is het grote schaalniveau, keep-it-simple-principe en dat duurzaamheid breder wordt opgevat dan alleen energie.